

الله الرحمن الرحيم

عنوان مقاله: بررسی و تحقیق در مورد مواد رنگ زای طبیعی (نیل)

دانشگاه مارلیک نوشهر

نام استاد: دکتر محمود عالمی

نام دانشجو: کبری عیسی پور نازکسرا

مقطع کارشناسی ارشد رشته طراحی و صنایع پوشاک

کبری عیسی پور نازکسرا Novinashrafieh@gmail.com

دکتر محمود عالمی alimahmodialami@yahoo.com

چکیده

نیل یا ایندگو گیاهیست با تاریخچه طولانی، شاید بیش از چهار هزار سال است که ماده رنگی موجود در این گیاه را در آسیا شناخته اند این گیاه رنگزا اسمش را از هندوستان به ارث برده زیرا در دنیای باستان این کشور مهمترین منبع آن بوده است. این گیاه درختچه ای از تیره گیاهان پروانه آسا و نام نیل نیز نام ماده ای است که از خشک کردن و ساییدن برگ این گیاه بدست می آید. ماده نیل دارای رنگ آبی تیره و بسیار خوشرنگی است که در اصطلاح رنگ شناسی بنام آبی نیلی نامید می شود این ماده دارای مصارف زیادی است و در روی بسیاری از مواد پنبه ای و سلولزی اثر گذاشته، ثابت شده و آنها را درخشان می کند و در برخی موارد جهت ساختن داروهای مفید برای بهداشت و زیبایی چشم و ابرو (با نام ایرانی وسمه) مورد استفاده قرار می گیرد. در کشورهای اروپایی نیز از نیل یک ماده به نام آبی آنیلین می سازند که برای رنگ کردن بافتهای سلولزدار گیاهی بویژه بافتهای چوبی در آزمایشگاههای گیاه شناسی و چوبشناسی از آن استفاده می شود، در جنوب ایران و سواحل دریای عمان گونه هایی از این گیاهان بطور خودرو و بطور پراکنده کشت می شود ولی تولید آنها تکافوی مصرف داخلی را نمی کند. لذا همه ساله مقداری از این ماده از کشورهای هندوستان، پاکستان و چین وارد می شود. از مهمترین مصارف رنگ نیل استفاده در صنعت قالی بافی می باشد که ثبات و خوشرنگی که این رنگ به قالیهای بافت ایران و پاکستان و هندوستان در سطح جهان داده است از دلایل شهرت قالیهای بافت این کشورها می باشد. مصارف دیگر رنگ نیل در ایران و دیگر کشورها بعنوان رنگ آبی در جزیی از ماده آرایشی (سرمه) و گاهی همراه با حنا به عنوان "خصاب جمالیه" برای رنگ کردن موی سر می باشد همچنین از آن جهت رنگ نمودن سطوح چوبی و نقاشی بر روی پوست و چرم نیز استفاده می شود.

